

KAPUNYITOGATÓ

Békés megyében – kisebb bábszínházi kitérővel – a megyei módszertani tanácsadás, szolgáltatás területén közművelődési szakemberként dolgozom 1994 óta, így a mindennapi gyakorlatban segíthetem a szaktörvényben megfogalmazottak megvalósulását. Pályámat egy kistélepülésen, Kamuton kezdtem, így személyes tapasztalataim is vannak arról, hogy egy település életében mennyire fontosak a jó programok és a művelődési ház, amelyet egy megfelelő tudással, készségekkel rendelkező ember irányít. Hiszem, hogy a közművelődésben sok minden a munkatársak személyiségén múlik, a jó szakember a közösségi művelődés módszereivel a lokális társadalomfejlesztés fontos motorja lehet, amely igazi közösségteremtéshez vezet.

Békés megye településeinek többsége a lélekszámot tekintve 30 000 fő alatt van, ezért érdeklődéssel fogadtam a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus Kutatási és Programfejlesztési Főosztályának 2008-ban készített átfogó felmérését, amely a 30 000 fő alatti települések intézményhálózatának feltérképezésére irányult.

A kutatás megerősítette, amit megyei közművelődési tanácsadást és szolgáltatást végző irodaként is tudtunk: a vizsgált időszakban, Békés megyében 21 olyan település volt, ahol a művelődési házat vagy a közművelődési célokat szolgáló színteret, megfelelő források hiányában bezárták.

A feltárt hiányhelyzetre építve a Békés Megyei IBSEN Oktatási, Művészeti és Közművelődési Non-profit Kft. Kulturális Irodája 2009-ben egy országosan is egyedülálló, újszerűnek számító rendezvénysorozatot tervezett eldolgozta ki.

A „Kapunyitogató” célja az volt, hogy azokon a településeken, ahol a művelődési ház bezárt, vagy csak úgy mond „kulcsos” házként működik, néhány napra kinyíljon az intézmény, és a falunapok szervezett kulturális programjai mellett más közművelődési eseményeken is részt vehessen a lakosság.

Az ötlet magában természetesen kevés lett volna, de Békés Megye Önkormányzata a közművelődési megállapodásban biztosított működési kiadások

mellett projektfinanszírozás formájában a szakmai program megvalósításához három millió forint támogatást biztosított.

A Kapunyitogató programjának Három pillére volt, az egyik: egy igazi családi program néptánc műsorral, bábszínházzal, táncházzal, játszóházzal, a másik: egy a rendezvényen 2-3 hét időtartamra megnyitott kiállítás, melynek nyitva tartását, őrzését a helybeliekre bíztuk. Harmadik pilléerként, egy hónapon belül valamelyik helyi közösségnek egy ismeretterjesztő előadást szerveztünk, egészséges életmódról, természetvédelemről, néphagyományokról.

A műsorokban fellépők minden esetben a *megye legjobb művészeti közösségei* voltak. A kiválasztásban a szakmai tapasztalatok mellett egy másik rendezvénysorozaton a „Szülőföldünk Békés Megye” Amatőr Művészeti Fesztiválon elért kiemelkedő eredmény is szempont volt. (A minősítő fesztivál az amatőr művészeti csoportoknak teremtett bemutatkozási, megmérettetési lehetőséget Békés megyében. A fesztivál lebonyolítása során az országosan ismert szakemberekből álló zsűri minden produkciót értékelt, a legjobbak arany minősítésben részesültek.)

A megye legkisebb – akkor 127 fős – lélekszámú településén, Újszalontán 2009 szeptemberében valósult meg a rendezvény. Itt a fellépők majdnem annyian voltak, mint a közönség, ami azt jelenti, hogy a lakosság közel 30%-a jelen volt. (Ha viszonyítanánk, ez egy 10 000 fős településen 3000 főt jelentene.) A megvalósítás során alapelv volt, hogy mindenhol azonos színvonalú programot biztosítunk – és egy néptánc műsor élő zenével, egy bábszínházi előadás, egy játszóház, számos közreműködőt igényel. Természetesen itt nem a gazdaságossági mutatók voltak az elsődlegesek, hanem a közösségi élmény, ami nemcsak a közönség számára adatott meg, hanem a fellépők is gazdagodtak azzal a szeretettel, odafigyeléssel, amivel a helybeliek fogadták a vendégeket.

A műsor minden esetben tánczással zárult, a kétszáz főnél nem sokkal több lakossal rendelkező Magyardombegyházon alig tudtunk véget vetni a mulatságnak, mert Piri néni a helyi táncgyűttes vezetője rendkívül jól mozgósította a felnőtteket, gyerekeket egyaránt.

A 2009-től 2011 ősziig tartó programsorozatban érintett települések voltak:

Almáskamarás, Bélmegyer, Csabacsúd, Csabaszabadi, Csárdaszállás, Dombiratos, Ecsegfalva, Gerendás, Geszt, Hunya, Kardos, Kisdombegyház, Körösnagyharsány, Körösújfalva, Magyardombegyház, Mezőgyán, Örménykút, Pusztatölk, Tarhos, Újszalonta és Végegyháza.

MIVEL VÁRTA A „KAPUNYITOGATÓ” A KÖZÖNSÉGET?

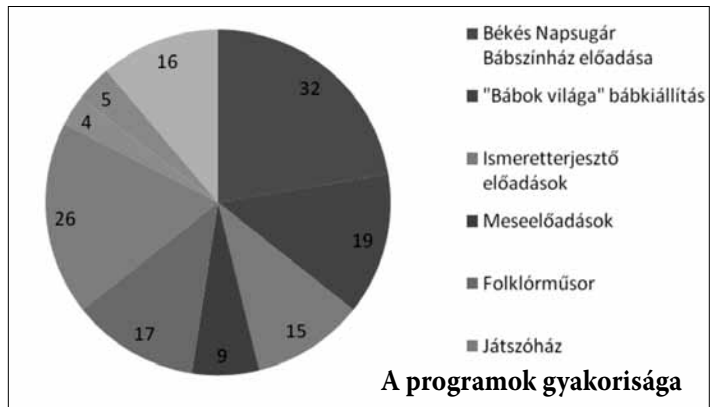
Békés Megyei Napsugár Bábszínház előadása	32 alkalom
“Bábok világa” bábkiállítás	19 alkalom
Ismeretterjesztő előadások	15 alkalom
Meseelőadások	9 alkalom
Folklórműsor	17 alkalom
Játszóház	26 alkalom
“Békés Megye Népművészete” kiállítás	4 alkalom
Aerobic bemutató	5 alkalom
Táncház	16 alkalom
Összesen	142 alkalom

Békés Megye Önkormányzata támogatásának köszönhetően nemcsak egyedi akcióról volt szó, hanem a 2009. évi kezdést követően, 2011-ig két éven át további közel három-három millió forint állt rendelkezésre a „Kapunyitogató” rendezvényeire, a halmozottan hátrányos helyzetű települések kulturális életének gazdagítására.

Természetesen a kulturális iroda e mellett eredményesen pályázott a Nemzeti Kulturális Alapprogramhoz is műsorszolgáltatásra, a két program egy-

mástól függetlenül, párhuzamosan, egymást erősítve tette lehetővé, hogy a művelődési házak ismét nyitott kapukkal várják a helybelieket.

A kezdeményezést mind a települések vezetése, mind a lakosság örömmel fogadta. Az ügy fontosságát hangsúlyozva minden esetben jómagam és egy munkatársam személyesen kerestük meg a polgár-

mestert. A találkozásnak köszönhetően valamennyi programba bevont község vezetésével jó munkakapcsolatba kerültünk, amelyet a későbbiekben, a megyei módszertani feladatellátás során hasznosítani tudtunk, és számtalan új programot generált.

Kollégáimmal folyamatosan kerestük a lehetőségeket, amelyekkel a helyi igényekhez igazodóan, valamilyen formában tovább tudtuk segíteni a halmozottan hátrányos településeken elindult munkát. Annál is inkább, mivel többségében a polgármester nyitottságát, fogadókészségét tapasztaltuk. Benyújtottunk egy TÁMOP-3.2.13-12/1. *Kulturális intézmények részvétele a tanórán kívüli nevelési feladatok ellátásában* pályázatot, amely támogatás esetén többek között Geszten és Biharugrán valósul meg. Kardoson, a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet pályázatának köszönhetően „Az IKSZT-k az ifjúságért Békés megyében” címmel modell értékű projekt keretében – a Közösségfejlesztők Békés Megyei Egyesületének szakmai partnerségével – a helyben élő fiatalok aktív bevonásával ifjúsági közösségi felmérést készítettünk.

Egyértelműen ki merem jelenteni, hogy megnőtt a bizalom irántunk, rendszeresebbé váltak a megkeresések szakmai kérdésekben, továbbá azt is, hogy a megvalósult programok számtalan helyi cselekvést is generáltak.

A három év alatt rengeteg tapasztalatot szereztünk, erre építve folyamatosan színesítettük a rendezvények tartalmát. Például, ha volt olyan helyi közösség, amely műsorral, szervező munkával bekapcsolódhatott a lebonyolításba, akkor bevontuk. Így, Mezőgyánban a nyugdíjas néni csigatészta készítési bemutatót tartottak, amit a helybeli gyerekek tátott szájjal bámultak, Végegyháza a közönség-szervezésben komoly szerepet vállalt a Barangoló Közhasznú Egyesület, a község kulturális életének meghatározó szereplője.

A rendezvények marketingjére kiemelt figyelmet szenteltünk, az indításkor a programot támogató Békés Megye Önkormányzatának elnöke Domokos László részvételével sajtótájékoztatót tartottunk, továbbá egységes plakát, szórólap biztosításával törekedtünk a lakosság, a célközönség elérésére.

A rendezvényeken a nézők, látogatók részvételét, számuk nagyságát helyenként más-más tényezők befolyásolták, de legjellemzőbben a helyi szokások, illetve, hogy volt-e olyan ember, szervezet esetleg maga a polgármester, aki aktívan bekapcsolódott a szervezésbe. Ha a polgármester is az ügy mellé állt, akkor garantált volt a siker.

Új módszereket is bevetettünk, volt olyan, amit a helyzet „szült”. Körösújfaluban például igen lassan gyűlt a közönség, az egyik táncos megjegyezte: a kocsmában bezzeg sokan vannak! Ez adta az ötletet arra, hogy a gyomaendrődi Körösmenti Táncegyüttes táncosait megkérjük: a helyi kocsmá és kisbolt előtt táncoljanak egy ötperces „közönségcsalogatót”. Meg is lett az eredménye, aki eljött, jól érezte magát. A műsort követően egy nyolcvan év feletti néni boldogan jött hozzám:

„Kedves! Ebben a „kulturban” valamikor tényleg szép élet volt, sok bálban táncoltam. Régen nem látam itt ilyen szép műsort.”

A közönségszervezés ezt követően új elemmel bővült, vettünk egy kishangost (mikrofon hordozható mini hangszóróval), amelynek segítségével a Békés Megyei Napsugár Bábszínház művésze bohócnak öltözve műsorkezdés előtt egy-két órával körbejárta a kistelepülések főutcáit és kikiáltóként csalogatta a közönséget. A lakosság többsége boldogan fogadta, a nénikét, bácsikát kiálltak a kapuba, sőt néhányan pálinkával kínálták.

Berta János bábszínész varázslatos személyisége, a nyakában logó bármikor megszólaló szaxofonja és a vidéki lakosságban még meglévő nyitottság sok-sok kellemes percet hozott már a rendezvények beharangozásakor.

Munkánk sehol nem múlt el nyomtalanul, kiemelésre méltónak gondolok egy alig több, mint 700 lakosú települést, Hunyát, ahol Petényi Szilárdné polgár-

mester asszony – végzettségét tekintve pedagógus – megérezte a közösségi művelődésben rejlő erőt és közmunkásokkal rendbe hozta a művelődési házat. Folyamatos a munkakapcsolata a kollégákkal és velem, így tudjuk, hogy „beindult az élet”, a helyi kismamákat kalácssütésre tanítják, színjátszó kört szerveztek a nyugdíjasoknak, akik produkciójukkal (Hófehérke és a hét törpe) a II. Szülőföldünk Békés Megye Amatőr Művészeti Fesztiválon aranyminősítést kaptak.

Az élményeket valamennyi kollégám és én is hosszan tudnám sorolni, ez számunkra, szakembereknek óriási pozitívum, de hasonlóról számoltak be a fellépők és a programok látogatói. A taps, a csillogó szemek, a kacagás, a köszönetnyilvánítások azt erősítették, hogy akihez nem jut el, az az ember is igényli a kultúrát. Hiszem, hogy az általunk megvalósított programsorozat bizonyítja, hogy szerény forrásokból és igényes művészetet művelő közösségekkel ki lehet nyitogatni a kultúrházak ajtaját.

